

ÖKTUELLT

Digital medlemstidning till och för medlemmarna i Luleå skärgårdsförening. Dec. 2017

Skärgårdsvänner!

Hej igen! Tack för alla vänliga ord om att Öktuellt har uppstått från sin flerårs-slummer. Och nu är det dags igen, ska bli intressant att se vad jag kan tota ihop den här gången...

Som vanligt är det glest med foton, berättelser, skärgårdsnyheter och liknande från läsekretsen.

Nu närmar vi oss ljusets högtid, med den goda maten, barnens förväntansfulla miner, Kalle Anka och hans vänner och annat som hör jul-och nyårshelgerna till.

För många av oss.

Men det kanske inte vore fel att sända en tanke till de som inte har det som vi. I krigens flyktingläger, i fängelser utan rättegångar, på sjukbädden. Inte att för- glömma de som sitter eller ligger ensam- ma.

Så blev det en höst som många andra höstar. Med stormar, regn och rusk, och mitt i allt, soliga dagar med spegelblanka fjärdar. Men vi fick vänta på isen och för oss som bor på öarna, en bruten isole- ring. Först is. Sedan svävare en eller två dagar i veckan, sedan snöskoter och där- efter kanske bilväg. Skärgårdsborna är ett segt släkte, vana att bli satta längst bak i vagnen.

I det här numret ska vi ta upp den

eviga frågan om förfallstrafiken. Men även om ett mystiskt mail. Och så ska jag börja att presentera några personer ur styrelsen och sedan kanske en och annan förtroendevald. I det här numret ska jag berätta om vår ordförande. Förmodligen är det inte så många som vet om att hon har varit segelbåtsbyggare. Och sedan ska jag berätta om den unge, oerhört stil- lige, skärgårdens största storsvammel, föreningens sekreterare, tillika medlems- tidningsredaktör...

Och så några ord om något som jag möjligen har berört de senaste 20 åren – sålproblemet.

Nu har miljötalibanerna fått som de vill. Brändöfjärden, och förmodligen andra fjärdar bokstavligen kokar av säl- ar. Säl- ar som blir mer och mer tama, ja så tama att man får se upp (egentligen ned) så att man inte kör på dem med båten.

Nu är det en tidsfråga när maten, fis- ken, tar slut. Och då kommer nästa fas. Döda, uthungrade säl- ar som flyter iland på våra stränder. Får se om Föreningen Sälarnas Vänner kommer att ställa upp och ta reda på de ruttnande liken. Förmodligen inte, det får skärgårdsbe- folkningen, dvs ni kära läsare, göra.

Och så det löjliga snacket om jakt. Att skjuta några tusentals säl- ar gör ingen skillnad, nu är dom för många.

Nä, kärringer och göbber, det är nog dags att ladda om. Alltså att bläddra vidare, eller skicka Öktuellt till pappers- korgen.

Valet är ditt, oavsett vad du väljer så vill jag önska dig och alla andra skär- gårdsvänner trevliga helger.

Vi syns 2018, året då skärgårdsför- eningen ska fira 20 årsjubileum och då vi ska ta pulsen på våra politiker, för det blir ju valår.

Tjolahopp

Hubbe, som önskar er alla Sköna helger

Lussetåg i skärgården

I det här numret...

**Vi presenterar vår ordförande och sekreterare
Patrik om eldbekämpning**

Ledaren: Sluta gnälla, tänk positivt

Fiskare eller säl- ar?

Falska mail

Falsk åkerbärsglass

Förfallstrafiken - igen!

Bästa skärgårdsbor så här vid årets slut

Nu är vi framme vid årets sista helger, och jag kan se tillbaka på ett antal månader som förtroendevald i skärgårdsföreningen. Månader och dagar som gett både ris och ros, men framför allt – erfarenheter.

De senaste veckorna, och de är inte få, har den välsignade förfallstrafiken tagit upp all plats i kupén. Frågor, frågor, frågor. Möten hit och dit. Och gnäll – från flera håll. Varför, varför, varför. Kan du inte, kan du...

Ibland har jag blivit rejält trött på gnällandet. Jag och andra i styrelsen gör så gott vi kan, men mirakel är lite svårare. Tack och lov så kommer gnället från ganska få personer.

De allra flesta av våra medlemmar är inte negativa, tvärtom. Men så finns det, som i många föreningar, en klick som tänker negativt och agerar negativt. Det är till den gruppen jag vill säga: Tänk om, börja tänka positivt, så blir även agerandet positivt.

Det finns ute på öarna människor som vill att vi ska satsa framåt, som har kraften att se positivt på framtiden. Berätta, säg vad ni tycker – i positiva ordalag. Det är ohyggligt mycket bättre, för det ger en framtidstro som smittar av sig. Slut med gnället...

Vad vill vi, egentligen

Jag har många gånger det senaste året ställt mig frågan: Vad vill vi skärgårdsbor, vad ska vi arbeta för?

Och då hamnar man som oftast till frågan om kommunikationer. Människor som bor i glesbygd har inte samma möjligheter att förflytta sig som de som bor tätbefolkat. Man får acceptera situationen, men som kommunmedborgare kan man ställa vissa krav på de styrande, liksom

deras krav på oss, betala skatter, följa trafikregler och så vidare. Men om man vill bo på en ö, måste man då ha egen båt, snöskoter, hydrokopter, svävare och så vidare? Måste den som bosätter sig på en ö betala flera hundra tusen kronor för att få tillgång till elström?

Är det orimligt att kräva att få tillgång till kollektivtrafik – året om?

Eller, ska vi skärgårdsbor skylla oss själva?

Samverkan är viktigt

Jag har genom åren upplevt att det är dåligt med samverkan mellan människor på de olika öarna. Varje ö har sina "projekt" och närmast är hemlighetsfulla. Alla kämpar för just sin blåbärsgröt.

Att samverka skulle ge betydligt bättre resultat är vad jag tror på, men att förändra attityder är lättare sagt än gjort. Och så måste vi inse att förutsättningarna är olika, de skiljer sig från ö till ö. Hamnförhållanden, badplatser, naturtillgångar i bred bemärkelse. Men samverkan måste vara en ledstjärna. Svagt lysande just nu.

Information är en hjärtefråga

Vi är dåliga på att informera andra. Hubbe har efterlyst bilder och texter till den här info-kanalen, men responsen är dålig. Jag efterlyser mer information från de olika öarna, vad som händer, vad man tycker är bra, vad man tycker är mindre bra. Och det gäller alla medlemmar, inte bara de som valts in i styrelsen.

Vi är ohyyyyyggggligt gamla

Medelåldern är hög i skärgården och befolkningspyramiden är skrämmande. Det händer dock att en och annan gör slag i saken, och bosätter sig på någon ö.

Positivt. Men det är tyvärr personer i minst sagt övre medelåldern, även om det finns undantag.

Men när flyttade en barnfamilj ut till någon av öarna i skärgården? Ett skräckscenario för våra politiker. Den sista idioten är inte född än, men vem skulle vara så korkad att hen skulle bosätta sig med sina barn ute på en skärgårdsö – som saknar kollektivtrafik?

Det finns säkert fler ämnen att ta upp. Kanon om ni hör av er på ett eller annat sätt. Tills dess vill jag önska er alla en riktigt god julhelg och ett härligt bra skärgårdsår, det är då vi ska fira 20 års-jubileum – bland annat.

Vi syns och hörs, om inte förr så på årsmötet i mars. Eller hur?

Tina

Tina Jädeboorg

Nu går skam på torra land, eller i havets djup!

Man upphör aldrig att förvånas. Och visst blir man det när man kollar ortens e-tidningar, vi i skärgården kan inte ha papperstidningar eftersom vi vanligtvis hämtar vår post – och tidningar sådär en gång i veckan.

Nu sist den 22 november när professorn vid Sveriges Lantbruksuniversitet, Mikaela Bergerius, kommer med sina förslag på hur årets dåliga löjfiske skall hanteras. Och naturligtvis skall yrkesfiskarna få ta smällen. Visst nämner hon sälplågan, men inte med den kraft som man kanske skulle förvänta sig.

Låt oss betrakta dagens situation...

En dag i höstas var det kav lugnt på Brändöfjärden. Då fick vi se en märklig syn, en hjord, ett stim eller vad man nu kan kalla det, säl kom simmande i ytläge. Efter varandra, en del två och två. Vi kunde lätt räkna dem, 131 säl i "första demonstrationståget".

Sen kom det andra gänget, med där var bara en del i ytan, dök och nya kom upp, så det gick inte att räkna dem.

Låt oss göra ett litet tankeexperiment...

Säg att det finns bara 500 säl på Brändöfjärden, och ungefär samma sälthet i skärgårdarna från Kvarken till Haparanda, och lika många på finska sidan. Då tror jag att 30 000 individer i Bottenviken är lågt räknat.

Och man beräknar att en säl (gråsäl eller vikare) i genomsnitt äter 6 kg fisk per dag.

Då skattas fiskbeståndet i vår lilla del av Bottniska Viken med 180 000 kilo fisk,

per dag! Naturligtvis äter sälarna inte bara löja. Öring, lax, strömming, sik och en och annan id och mört kan nog finnas på menyn. Men se simpa, lake, abborre, braxen och annan "skräpfisk" nobbar de.

Men nu måste vi gå tillbaka i tiden. Säljakt på 1920-talet och framåt blev en viktig inkomstkälla för framför allt yrkesfiskarna som slet med redskap som inte var så effektiva under den ljusa tiden av året. Den stora inkomsten var skottpengarna på säl.

Ingen vet exakt hur många jaktlag (vanligen tre jägare per båt) som jagade ute på isarna, från Kvarken och norrut. Både på svenska och finska sidan. En kvalificerad gissning är att det handlade om minst 100 jaktlag. Om man sedan räknar att varje jaktlag fick 100 säl per säsong, så innebär detta att man sköt i storleksordningen 10 000 säl per år. Man höll nere stammen på en kontrollerad nivå.

Nu har det "brakat ihop", mycket genom de så kallade miljötalibanernas aktivitet. Årets lönjtrålning gav mycket lägre fångster. Och den som har lite lokalkunskap vet en av anledningarna, och huvudanledningen. Sälén!

Och nu föreslår vissa personer att man ska begränsa fisket, så att sälarna inte skall drabbas. Hur heltokiga kan man bli?

Och vad ska vi då komma med för "medicin"?

Svaret är INGEN. Loppet är kört. Fanatikerna har sekrat och nu gäller det att göra det bästa av situationen.

Det går inte att bara höja priset i all oändlighet. Fiskarna måste inse vad som sker och vänta på svält och sjukdomar hos sälarna.

Men det finns en liten vinkling som skulle göra situationen lite bättre... Fiskestarten!

Som det nu är så påbörjar man fisket runt den 20 september. Får ofta jättebra fångster, men nästan ingen rom. Fiskarna måste senarelägga trålningsstarten till exempelvis månadsskiftet, då har löjan mycket mer rom i sig, och fiskarna slipper inledningsvis kostnader för drivmedel, löner till beredningspersonal och andra kostnader kring fisket och rombehandling. Och man får lika mycket fisk! Den fisk man får i trålen går till minkmat eller destruktion på något sätt. För alla måste inse att det är löjrommen man vill ha, bereda och sälja, inte själva fisken. Sedan är det väl frågan om ett nobelpris väntar på den som kan ena fiskarna att själva ta ett vettigt beslut.

Den som lever får se, men jag tror inte att skottpengar på mindre än 2.000 kr per säl skulle hjälpa. Men med organiserade jaktresor skulle man kanske kunna bidra till ett litet vägska!

Och att sälja sältran som oljefärgbas... Men då sätter talibanerna i EU stopp.

Fy fasen för att vara yrkesfiskare i Norrbotten.

Om elden bryter lös...

Vid det senaste styrelsemötet fick vi besök. Gästen var Patrik Juhlin. Och han berättade om tankar beträffande eldbekämpning.

Här ett sammandrag, tillika ett protokollsutdrag.

Kvällens gäst Patrik Juhlin från Räddningstjänsten ankom ca en kvart försenad. Han hade (påstod han) vid inbjudan fått felaktigt gatuadress.

Sammanfattningsvis så kunde han berätta att de tre brandbilar som nu finns på öarna skall bort och ersättas av vagnar (släp) till fyrhjulingar (ATV). Dessa vagnar innehåller bland annat en tank som rymmer 300-400 liter vatten samt en pump som kan kopplas till slangar för eldbekämpning och en sugslang att fylla på tanken med. Det framgick inte vilka öar som skulle utrustas med dylika fordon.

Skärgård och från tätorterna avlägsna

byar samt byar i fjällvärden har speciella situationer, där hjälp kan ta tid vid exempelvis eldsvådor. Han föreslog att man på varje ö skulle bilda en ny förening eller att använda en befintlig, som skulle upprätta ett brandvärn bestående av året-runt-boende och att Räddningstjänsten då kunde utbilda medlemmarna i dessa värn i eldbekämpning..

Att exempelvis vid ett medlemsmöte med skärgårdsföreningens medlemmar utbilda dessa stötte på patrull. Räddningstjänsten förbjuds att bedriva utbildning på detta sätt eftersom det uppstår en konkurrenssituation med privata utbildare.

Han erbjöds att vi från föreningens sida skulle lämna förslag på lämpliga helikopterlandningsplatser på öarna, något som gjorts en gång tidigare, men där uppgifterna ej har nått Räddningstjänsten men kanske SOS Alarm.

Patrik tipsade om brandvärn

Han fick många frågor och berättelser från de närvarande och fick ett stort Tack och en varm applåd.

Öktuellt presenterar: Föreningens ordförande

Hon är en tvättakta luleåttjej, men livet har fört henne runt i världen, för att så småningom hamna i luleskärgården. Den första bland förtroendevalda i skärgårdsföreningen som vi skall presentera i Öktuellt, Tina Gedeborg.

Stridslysten, engagerad, en kämpe för skärgårdsborna. Sedan snart ett år ordförande för skärgårdsföreningen.

Tina, född Adolfsson växte upp nedanför Mjölkuddsberget, där vägen mot Rutvik och Haparanda en gång gick. Mjölkuddskurvan. Mamman var frisör och pappan LV7-militär som kom från trakterna kring Holmsund utanför Umeå. Hon fick syskon, en bror som blev en känd läkare, professor vid Umeå Universitetssjukhus och en syster framgångsrik fotograf i Las Vegas. Mamman var frisör och en mycket begåvad konstnär med åtskilliga verk hängande både här och där. Mammans bröder växte upp med kompisar från området, exempelvis Martin Ljung och Gunnar Siljabloo Nilsson.

Mobbaren fick smaka skolväska

Familjen flyttade till Hällbruksgatan och sina första år i skolan upplevde hon på Örnässkolan. Mobbad, men så småningom så rann sinnet av henne och hon spöade sin mobbare, en klasskamrat, en tjej, med en väska. Vilket ledde till att hon fick bannor av sin pappa; Man ska inte slåss. Militären.

Pappan avled i unga år, när Tina varen-dast 34 år.

Flytt och smitningar

Efter klass 6 blev det skolflytt, till Flickskolan mitt i stan. Där pluggade hon i fem år men under de sista åren började hon kombinera studierna med arbete i mammans frisersalong på Tullgatan 16. Och så småningom flyttade familjen till det huset, på bottenvåningen, vilket gav henne möjligheter att smita in genom ett fönster mot parkeringen utan att föräldrarna märkte det – naturligtvis sen kvällstid.

Där kom hon att träffa fastighetsägarens son, Allan, som långt senare kom att bli hennes make. Men då handlade det om en tonårsromans.

Och så småningom var hon utbildad damfrisör. Och hade ingen aning om att hon många år senare skulle flytta in i huset – som ägare.

Tina var 17 år och hade ett halvt år kvar på flickskolan när hon ryckte upp tältpinnarna och flyttade till Hässelby i Stockholm och började jobba på en damfrisering.

Nästa flytt blev till Järna utanför Södertälje. Där fick hon jobb hos ett par, mannen hette Putte, frun Ulla, och de hade även en salong i staden.

Så småningom sade Tina upp sig och startade en egen salong, tvärs över gatan från det gamla jobbet. Utan att det blev någon ovänskap. Och Putte och hans fru separerade senare.

Segling, haveri och båtbygge

Nu blev det sjöliv. Putte hade en segelbåt, och bjöd med Tina på en segling till Malmö på en födelsedagsfest. Seglingen gick bra – fram till Smygehuk. Där tog den starka vinden och vågorna tag i båten som fördes mot land där den havererade.

Så småningom fördes vraket till Västerås för reparation, men då beslutade de att tillsammans bygga en ny båt, modell större. Först byggde de en form och därefter gjöt de skrovet, 12 meter långt och drygt fyra meter brett. Skrovet transporterades till Limhamn i Malmö för att färdigställas till en flytande lägenhet.

Efter drygt sex år var båten klar för jungfruturen.

Under tiden arbetade Tina på ett privatboende för cancerpatienter i livets slutske-de.

–Jag skötte matlagningen men fick hoppa in och jobba med diverse andra sysslor, som frisör, fortvårdare, sjuksköterska och annat, och dessutom hade jag en frisersalong. Och sydde segel, och hjälpte till med inredningsarbeten i all oändlighet.

Och så jobbade jag kvällstid på ett solarium, minns hon.

Ut på haven - utan cykel

Nu beslutade sig paret att bege sig ut på de stora haven.

–Jag sade upp mig på vårdhemmet, sålde salongen och andra tillhörigheter, det enda jag behöll var cykeln. Den ställde jag på kajkanten när vi lossade förtöjningslinorna, berättar hon.

Färden gick ut på Nordsjön, genom engelska kanalen och så småningom till

Medelhavet. Resan tog runt fyra år innan de återvände hem. Resan tog slut, så ock kärleken. Och cykeln var borta. Men minnet av fyra fascinerande år fanns kvar.

Dags att komma hem...

1989 fyllde hon jämna år och överraskades med en blombukett, och med texten: Nu är det dags att komma hem.

Blommorna kom från ungdomsromansen, Allan.

De träffades och efter diverse övertalningar så blev det förlovning och flytt till Luleå. Till samma hus som Tinas familj hade bott i.

Allan hade en stor cabinbåt och hus på Långön.

Tina minns första resan dit.

–Allan sade att jag måste träffa Hubbe, och efter några timmar så möttes vi, ett möte jag aldrig glömmer. Hubbe hälsade och sade att när det kommer en ny tjej till Långön så ska det göras samma inspektion som om det kommer en ny häst. Tänderna skall kollas.

Och jag gapade som hos tandläkaren och efter kontroll så godkände han mig. Allan hade vänt ryggen till för att inte visa att han höll på att skratta ihjäl sig.

Paret gifte sig 1991 och underhållningsmusiken vid bröllopet sköttes av tandkontrollanten.

Ett år gick, Allan fick cancer och avled på valborgsmässafton.

Nu väntade mycket arbete för Tina. Fastigheten i stan, skogs- och fiskehemmanet på Långön.

Promenader som slutade i stadshuset

På Köpmangatan fanns en hyresgäst som hette Jan. Han och Tina började att göra promenader tillsammans. Till slut promenerade de till stadshuset där Kalle Petersen såg till att paret ringmärktes.

Snart bytte de även adress och flyttade till Långön, men de har kvar lägenheten i stan, där Janne vistas mer än Tina, när han spelar Boule, vilket han gör ofta och gärna.

Och hon trivs med tillvaron...

–Ö-världen är mer intressant, roligare att jobba i och med.

Tina har ingen större erfarenhet av föreningslivet, men i Malmö startade hon och ägarinnan av äldreboendet en Lioness Club, kvinnliga motsvarigheten till Lions Club.

Men snart blev det andra tongångar.

Skärgårdsföreningen behövde en revisor, och efter viss övertalning så tog hon förtroendet.

Därefter blev det ett par år i valberedningen och vid senaste årsmötet valdes hon till ordförande.

Och det var ett riktigt lyckoskott. Hon har visat en energi och ett kontaktskapande som är något utöver det normala. **Luleå skärgårdsförening är bara att gratulera!**

På tal om märkliga brev...

Under min tid som medlem i arbetsutskottet i Skärgårdarnas Riksförbund blev jag bekant med *Barbro Nordstadt*, en kvinna från Söderöra, som ligger i Stockholms skärgård. Genom att, mot valberedningen, föreslå henne så lyckades vi få Barbro invald i styrelsen och arbetsutskottet. Ett mycket bra val. I och med att jag avgick både som vice ordförande och medlem i au så upphörde kontakten.

Tills jag fick ett mail...

Jag hoppas att detta når dig i tid. Jag gjorde en resa till Kiev, Ukraina och min väska blev stulen med mitt internationella pass och mina kreditkort inuti. Ambassaden är villig att hjälpa mig att ta ett flyg utan mitt pass, jag behöver bara betala för biljetten och hotellräkningarna. Till min förfäran kan jag inte få tillgång till mina pengar utan mitt kreditkort och kontakt med min bank, men de behöver mer tid för att kunna ge mig ett nytt kort. I den här olyckliga situationen tänkte jag fråga om ett lån som jag kan betala tillbaka så fort jag kommer tillbaka. Jag behöver verkligen vara med på nästa flyg. Jag behöver 19,580 kr. Berätta om du kan hjälpa mig genom Western Union eftersom det är det bästa alternativet jag har.

Jag ser fram emot ditt svar.

*Hälsningar,
Barbro Nordstedt
Adress och tel*

Naturligtvis skickade jag inga pengar, så väl kände jag henne inte och dessutom anade jag ugglor i mossen.

Javisst, hennes adress var stulen och någon försökte sig på att få lite extra slantar.

Och så kom ett annat mail

Vår ordförande har den 18 nov. på förmiddagen fått ett mystiskt mail.

Det var skickat från en mailadress som angavs innehas av en person med namn *Eskil Sundelin*.

Han bor i Kalix och har ingen aning om vare sig förfallstrafik eller skärgårdsföreningen.

Förmodligen ligger felet i någon server någonstans på jorden, och då kan fler mail hamna fel. Men så var det inte...

Så här lyder mailet:

Hej Tina,

Mitt förslag är att vi skärgårdsbor är mer ödmjuka mot Luleå Kommun ang förfallstrafiken.

Jag är orolig att kommunen till slut får nog och lägger ner hela förfallstrafiken.

Så vitt jag förstår så är Luleå den enda kommunen i Sverige som har den servicen till sina medborgare.

Skulle de styrande och allmänheten (tidningar) få veta vad varje resa kostar per person så är jag ganska säker på att det kommer bli problem.

Jag nyttjar inte trafiken själv, men min fru har gjort det vid enstaka tillfällen

*MVH
ES*

Efter några dagar tog Tina kontakt med denna herr Sundelin, som blev minst sagt överraskad. Naturligtvis därför att han inte hade skickat något mail till Tina, ej heller hade han någon aning om vem hon eller Luleå skärgårdsförening var.

Men han hade en son som är en fena på Internet och datorer. Sonen började spåra mailet, och hamnade till slut i ett kontorshus i Stockholm. Och där slutar spåren.

Vet inte allt...

Det märkliga med det här mailet är att brevskrivaren känner till en hel del om förfallstrafiken. Men långt ifrån allt, exempelvis kostnaderna. Vad han tydligen inte känner till är att varje resenär får betala 100 kr per enkel resa och att det kommunala bidraget är maximerat till 150 000 kronor per år.

Att förfallstrafiken finns härrör från ett fullmäktigebeslut för många, många år sedan kanske skrivaren inte vet.

Och brevskrivaren har nog inte kollat hur det förhåller sig med lokaltrafik i vårt lands skärgårdar. I de allra flesta skärgårdar har man kommunalt eller statligt bekostad lokaltrafik, en hel del med de så kallade "gula färjorna". Och där åker man gratis. Kolla den närmaste färjan i Avan, som i och för sig inte trafikerar skärgården, men går många turer per dag. Eller trafiken till Holmön.

Skärgårdens förfallstrafik erbjuder resande en till två gånger per vecka, om vädret tillåter!

Snacka om falsk åkerbärsglass...

Häromdan, nja, det var nog några veckor sedan som jag fick ett mail. Precis som det jag önskar och efterlyst. Och här fick jag ett recept, nä, jag kallar det inte ett recept utan en dessert av himmelska toner. Vem gillar inte åkerbärsglass?

Men...

Det var inte riktig åkerbärsglass, men attans så nära.

Så vi testade, eftersom vi hade ingredienserna, och min dom är övernaturlig. Kopiöst gott, helt överlägset det mesta. OK, pröva själv.

Jag har skrivit om mailet lite, men allt viktigt finns med.

Det handlar om en efterrätt, som mail-

skrivaren kallar *Falsk Åkerbärsglass*.

Gör så här...

Ta ett paket ICA Basic Vaniljglass (det finns säkert andra fabrikat från Coop, Willys osv), men det skall vara en ren vaniljglass utan andra smaktillsatser.

Ös upp glassen i dessertskålar, och nu kommer grejen...

Ös över hallonsylt, den ska vara rejält söt, sockersnåleri ska vara förbjudet här.

Rör ner sylten i glassen, och njut!

Nu smakar glassen ohyggligt nära åkerbärsglass. Förmodligen är det vaniljen i glassen i kombination med hallonen som ger smakupplevelsen.

Vi testade här hemma, naturligtvis

med Långöhallon (de överlägset sämsta i skärgården, så testa inte att plocka sådana bär...) Och det var med en påse från den sista plockningen, alltså lite övermogna bär.

Och jag fick mig en rejäl överhalning när jag anklagade Kaarina för att offra åkerbärssylt till att testa en glass. Men så blev jag överbevisad när hon visade upp etiketten på de frysta hallonen.

Här har ni något till desserten till julbordet i helgen. Eller till skumpan under nyårsfesten.

Hubbe, numera "åkerbärsglassälskare" modell 2017.

Öktuellt presenterar: Föreningens sekreterare

När jag här i Öktuellt presenterar personer så blir det i han- eller hon-form. Men det är knepigt att skriva om sig själv, och då blir jag tvungen att använda jag-form.

Jag föddes en kall vintermorgon samma år som andra världskriget bröt ut. Efter några dagar på BB så hämtade min far mig och mamma till vårt hem på Hindersön. Jag var väldigt liten, rymdes på en tallrik.

När jag var fem år köpte min pappa halva Långön och då flyttade vi dit. Så blev det skolgång och jag gick de första fem åren på skolan på Hindersön, med min mamma som lärare.

Sedan blev det flytt till Mörön och senare Södra Sunderbyn.

De två första åren på realskolan bodde vi i Sunderbyn, men då köpte mamma och pappa en villa på Trollnäs vägen på Bergnäset.

Bidde ingen advokat

I realskolan så började kanske framtidsdrömmar komma, och jag ville bli jurist, helst advokat. Men då krävdes det på den tiden att man skulle läsa latin på gymnasiet, så advokatdrömmen blev just en dröm.

Efter realskolan så var min inriktning att jag skulle bli ingenjör och sökte till Teknis.

Men samtidigt så var det någon som föreslog att jag skulle söka in på seminariet och bli lärare. Och jag sökte, och kom tillsammans med runt 600 andra sökande till inträdesprov. Då gav jag upp. Men det fanns pianon, ja flera stycken.

För att göra en lång historia kort så satt jag och spelade piano när jag skulle förbereda olika inträdesprov. Och jag hade gett upp, var totalt avslappnad. De övriga i min grupp var spända som pianosträngar.

Efter någon vecka kom intagningslistan, och jag hade kommit in. Tack vare välstäm-
da pianon...

Music, music, music

Redan under realskoletiden hade jag börjat spela musik, framför allt dragspel, och jag började spela i en orkester som 16-åring. Och detta utvecklades vidare och under seminarietiden spelade vi (då hade vi bildat ett eget dansband – Blue Five) flera dagar i veckan. Då spelade jag piano, vibrafon och lite trombone. Och så skulle man ju klara semis-proven.

Hemlig begåvning

Här ska jag berätta något som kanske inte så många vet: Jag har fått ett medfött minne så att jag minns vad jag läst, även var på sidan det fanns. Så jag bara blickade igenom läroböckerna och så var det klart vid tentorna. Gissa vem det var som klarade dem och sedan glömde lika snabbt...

Musiken var mitt stora intresse, och höjdpunkten var när vi efter en första-majspelning (tillsammans med de flesta luleå-

orkestrar) som bästa dansband fick en inbjudan att få spela på ett kryssningsfartyg som skulle gå från Göteborg till USA och Västindien. Och så kom kallelse till lumpen...

Vi var jämnåriga och så skildes vi åt. Jag placerades i flygvapnet som radarobservatör i Stockholm och de övriga till olika platser i landet. Två av grabbarna blev senare yrkesmusiker (i symfoniorkestrar), en blev flygingenjör i USA och var nära att bli astronaut, och så trummisen (gudabenådad speciellt på sydamerikanska rythmer) och jag blev kvar i Norrbotten. Kryssningsjobbet flög iväg, så ock jättehöga gager.

Lärare och student i tio år

Efter seminarietiden och lumpen (där jag testades till trafikflygpilot och antogs men backade ur efter ett våldsamt motstånd från familjen och släktingar) började jag min lärarbana som jag efter tio år avslutade, då som skollärdare (vik. rektor vid Sjöparksskolan i Gällivare.)

Under den här tiden utnyttjade jag min förmåga att minnas vad jag sett och läst. Så jag läste vidare på olika universitet, först matematik och kemi, sedan fysik, statskunskap, studie- och yrkesvägledning. Psykologi och pedagogik hade jag med mig från seminariet. Men så läste jag navigation och marknadsföring, och därefter sade jag till mig själv att nu får det bli slut på studerandet. Men så blev det inte, jag jobbade på den tiden med journalistik, gav ut Annonssbladet, det som nu heter Extra, och under en tid på Expressen med Palle Abbing. Så då var det dags att läsa juridik (tillbaka till ungdomsåren – utan latin). Så jag läste in en massa om förtalsjuridik och frågor om upphovsmannarätt, men jag deltog inte i någon tentamen.

Sålde hotell och annonser

Så var det en tid när jag jobbade tillsammans med två kompisar som säljare, och vi sålde så vilt skilda "produkter" som tomter på Fidjiöarna, ett stort hotellprojekt i Gambia till ljusvariatorer och stryktipssystem.

Sedan blev det annonstidningar, i Luleå Annonssbladet, i Ängelholm Nordvästskåningen och i Katrineholm Konsumentguiden.

Jag gav bort Annonssbladet åt de anställda säljarna men fortsatte som annonsbyrå, senare kallad reklambyrå, senare kallad kommunikationspartner eller vad det nu heter.

Åkte på flera smällar – kundkonkurser samtidigt, och då kastade jag in handsken.

Flyttade hem till Långön

Och nu lever jag och min sambo sedan mer än 40 år, Kaarina "Kaja" på Långön. Plockar bär, sågar stockar till bräder och plank, fiskar lite strömming på våren med en kompis som bor på Kälkholmen. Och lever ett lugnt och sparsamt liv i det hus vi byggde på 1980-talet. Som vi nu reparerar i omgångar

Under åren har vi rest väldigt mycket, om man ska ljuga lite, eller mer mycket...

I Sverige lite grann, i Finland, lite grann. Lite grann i Norge. Men inte i Kanarieholmar, Italinao, Malliärka (den som har tränat). Men i USA, vi har korsat kontinenten på längden och tvären och kan skryta med att vi besökt minst 22 stater.

Under 2016 har vi firat födelsedagar i Berlin och Krakow. Det sistnämnda kan jag verkligen rekommendera. Bara att ha varit i Auschwitz är en upplevelse för hela livet.

I styrelser under mer än 60 år

Och så lite om mina styrelse- och andra förtroende uppdrag.

I realskolan klassrepresentant i elevrådet
I seminariet, medlem i elevrådet, ordf. två år

I F 21, representant för luftbevakningspersonalen

Ordförande i Boxningsklubben Rapp
Medlem i styrelsen för supporterklubben för Groko Hockey

Medlem i styrelsen för Luleå Skärgårdsförening, (ordf. i sex) år och fortfarande

Vice ordförande i SRF (Skärgårdarnas Riksförbund) i sex år om jag minns rätt.

Varför så mycket styrelsejobb?
Svaret är enkelt, jag har svårt att säga Nej!

Jaja, det var en del av mig själv och mitt skärgårds- och annat liv.

Svårt? Försök skriva en berättelse om er själva, så får ni se vad det blir.

Eller, som en kompis myntade: Gör som jag, ljug.

Och så denna omdiskuterade förfallstrafik

–Jag blir tokig. Det verkar ju helt omöjligt att få nån ordning på förfallstrafiken. Jag blir inte klok på vad som gäller och vad som skall gälla. Jag blir tokig!

Tina Gedeberg, vår ordförande, ringde och berättade om olika samtal hon fått. Och nästan alla handlade om samma ämne, förfallstrafiken. Hon ville att jag ska berätta för skärgårdsborna vad det handlar om. Och genom att Öktuellt läses av bra många fler än vi skärgårdsbor så kan det vara en fördel om ämnet genomlysas av någon som varit med länge, länge. Och det har jag. Mycket längre än olika tjänstemän på kommunala förvaltningar, och förmodligen längre än de flesta politiker som möts av ämnet.

När man läser om vad människor svarar när media frågar, exempelvis om vad de tycker bäst om i Luleå, eller vad de skall göra på semestern, och liknande så finns det svar. Svaren varierar naturligtvis, men väldigt många nämner skärgården. Vår vackra skärgård. Vårt smultronställe och så vidare.

Stor tillgång

I kommunala framtidsvisioner nämns skärgården som en av kommunens främsta tillgångar. Levande skärgård, Skärgård i framtiden och liknande rubriker kan ses. Och så vackra bilder från skärgården. Bilder där turister njuter av solen på däck hos någon turistskärgårdsbåt. Lite solnedgångar. Sällan eller aldrig där frusna skärgårdsbor står och väntar på svävaren, som på grund av nedisningsrisken och andra skäl inte kan komma. Och de här skärgårdsborna förstår. De är vana vid att acceptera naturens krafter. Och ställa in sitt liv efter dessa. Vänder om till sitt hus, tänder eld i braskaminen och väntar på att nästa möjlighet skall uppenbara sig. Kryper in i dödscellen, som det Caryl Chessman gjorde i 12 år. Våra styrande är de domare som utfärdar dödsdomarna över ett område som man kallar en av kommunens största tillgångar. Men drar ut på tiden för verkställigheten.

Glesbygd, inget annat

Låt oss börja med att konstatera att skärgård är glesbygd. Så är det över hela landet, längs våra kuster och öarna i de stora sjöarna. Och glesbygd är en del av vårt samhälle, även om många av våra politiker skulle vilja avfärda begreppet i SAOL (Svenska Akademiens Ordlista). Men vi står emot. Storstad, Mellanstor stad, större samhällen, mindre samhällen, byar och så riktig glesbygd där inte täta bebyggelsekoncentrationer kan ses på flygfotona, är en stor del av vårt land. I

ett land där de människor som valts för att leda utvecklingen förväntas uppfylla de krav som människorna ställt och sedan gett dem förtroendet att företräda deras åsikter.

Så är det även i vår kommun. Inför förra valet var det INGET, jag säger INGET parti som vid valrörelsen gick ut och sade: Rösta på oss, så ska vi avfolka skärgården!

Och jag tror att det är så. Men när det kommer till konkreta åtgärder, då blir det en annan ton i skällan. Och då kommer en stark styrande kraft inom kommunen fram, tjänstemännen.

Det är känt att politikerna lyssnar på vad tjänstemännen föreslår, och vad har de för val? Vi kan väl inte förvänta oss att våra valda politiker skall kunna sätta sig in i alla kommunala frågor. De måste kunna lita på vad de anställda (som är immuna, dvs som inte kan avskedas vid nästa val) framför och föreslår. På gott eller ont. Låt oss gå in på frågan om kollektivtrafiken, och då rikta in oss på den så kallade och numera välkända förfallstrafiken...

Gammalt beslut

Vid kommunsammanslagningen i mitten av 1900-talet så tog det nya kommunfullmäktige ett beslut att under förfallstiden skulle de som bor, eller bodde i skärgården skulle ha tillgång till en kommunal service, under de tider då de inte utan livsfara kunde besöka staden för att köpa mat, handla mediciner, besöka frisören osv. En gång i veckan. Med en bogserbåt! Ett kommunalt beslut som gäller ännu, men bogserbåten är för länge sedan skrotad. Fullmäktige har ännu ej beslutat att se till att skärgårdsbefolkningen fördrivs, genom att stryka det gamla beslutet. Men den åtgärden är nog lätt att åtgärda....

Ge dem inte möjlighet att komma till fastlandet och köpa mat, besöka vårdpersonal, gå på basketmatcher, besöka släktingar och vänner, ja över huvud taget att leva ett socialt, normalsvenskt liv. De som inte har råd eller annan möjlighet att ha ett dubbelt boende kan kanske placeras i något boende som flyktingar hänvisas till. Husvagnar, tält??

Skyll dig själv

Ska vi ha det så här med de som är ryggraden till En levande skärgård?

Ska de som berörs acceptera att vårt snart avgående kommunalråd i ett byaforum uttryckte sig när det gällde lagstadgad skolskjutstrafik.

–De som bosätter sig i skärgården får skylla sig själva.

Hur ska vi ha det? Vid det mötet

anförde skärgårdens representant att då ska väl inte skärgårdsbor betala full skatt.

Han fick inte något svar.

Så är det än idag...

Den som söker, hittar - ibland

Frågan om förfallstrafiken väcktes av skärgårdsföreningens förste ordförande, Stig Grahn. Han snokade i vissa arkiv och hittade det ovannämnda beslutet i ett protokoll.

Han förde fram ärendet i styrelsen och nu kontaktade man kommunledningen. Och efter diverse resonemang hit och dit så beslutade kommunledningen, att visst ska Luleå kommun se till att det finns lokaltrafik (förfallstrafik) när det under vår och höst inte finns bärkraftiga isar.

Den här trafiken skulle vara, och är till för de som bor i skärgården och som behöver komma in till staden för att handla mat och andra förnödenheter, gå till tandläkaren, hälsa på moster Eulalia på sjukhuset, hämta och skicka post och annat som kan tänkas beröra skärgårdsbor i allmänhet. Och det har fungerat.

Kommunal delfinansiering

Från början satsade kommunen om jag minns rätt 50 000 kronor per år, sedan höjdes det till 100 000 och för något år sedan till 150 000, som är det som gäller nu. Naturligtvis skall skärgårdsborna, precis som andra människor som nyttjar den kommunfinansierade lokaltrafiken, betala biljettpriset.

I ett skede så togs ett beslut beträffande biljettpriset...

Det finns två sorters lokaltrafik, så kallad arbetsbåtstrafik (numera namnbytt till pendlartrafik) och så förfallstrafiken, och det är den sistnämnda som det handlar om just nu.

Biljettpriset skulle vara detsamma som Länstrafikens biljettpris för en bussresa från Antnäs till Centrum.

(Arbetsbåtens biljettpris skulle vara detsamma som lokaltrafikens biljettpris för en bussresa från Centrum till Gammelstad.)

Idiotiskt tjänstemannaförslag

Så fungerade det i flera år. Men för något år sedan tyckte en nytilträd tjänsteman att han skulle göra en insats, visa sig duktig och spara pengar. Åt kommunen, trodde han.

Så han, som gömde sig bakom snacket om att alla tjänstemän i kommunen stod bakom, föreslog att biljettpriserna skulle höjas till 100 kr. Enkel resa. Oavsett reseform.

Han fick viss motreaktion, men så småningom beslutade fullmäktige att pendlartrafiken skulle ha ett biljettpris på 50 kr enkel resa, och förfallstrafiken 100 kr.

Bästa läsare, tänk efter, en bussresa till Gammelstad 50 kr, och en från Antnäs 100 kr.

Och skärgårdsbefolkningen teg och betalade. Men grejen var att biljettintäkterna inte går till kommunen för att bekosta trafiken, de går till de företag som bedriver trafiken.

Oavsett vad fullmäktige beslutar att biljettpriserna skall vara, så påverkar de inte den kommunala finansieringen!

Att resenärer, mest måttligt rika pensionärer, dessutom måste ha egen bil för att kunna komma från anföringsplatsen, vanligtvis Hindersöstallarna, till centrum, håller man foljdriktigt käft om!

Sedan finns det skärgårdsbor som bor på södra sidan om farleden, den så kallade södra skärgården, har blivit styvmoderligt behandlad. Inte bara med uttryck som Den som bosätter sig i skärgården får skylla sig själv. Om detta senare...

Samhället förändras. Klimatet förändras. Människors krav på mänskliga levnadsvillkor förändras. Samhället utvecklas, sedan kan man diskutera om inriktningen, men vissa skeenden kan inte förnekas.

Så och situationen kring förfallstrafiken. Och nu står vi kanske vid ett vägs-käl.

Nu höjs röster om att kommunen måste skjuta till mera medel till finansieringen, men också det motsatta.

Från skärgårdsföreningen menar vi att om kommunen skall försöka infria medborgarnas (skärgårdsbornas, deras gäster, företag, turister i bred mening m fl) krav, så får inte finansieringen av förfallstrafiken, speciellt på hösten, stoppa detta. Det handlar inte om i kommun-sammanhang stora pengar, kanske storleksordningen avskrivningen av den Anytec-båt som fritidsförvaltningen införskaffade för att tjänstemännen vid nämnda förvaltning skulle kunna göra tjänsteresor till kommunala anläggningar. Exempelvis fylla på glass vid kommunens försäljningsställe på Junkön. Båten är i miljonklassen och kommunen har redan en annan båt för liknande uppgifter...

Åter till förfallstrafiken...

Vid de senaste kommunala upphandlingarna av denna trafik har indelas den i tre transportsätt. (Detta gäller under hösten, under vårförfallstiden gäller endast sväware.) Kommunen har begärt

in anbud från entreprenörer som jobbar med sådan trafik, enligt lagar och förordningar. Vad entreprenörerna begär per timme, per sjömil eller annan beräkningsgrund. Ofta gäller anbudet ett visst antal år.

Inför detta arbete har skärgårdsföreningen önskat att få ha ett inflytande när det gäller formerna för trafiken, inte när det gäller priset. Men tjänstemännen har tyckt att de kan bättre. Och då ställer man sig frågan: Vem vet mest om vad som gäller förfallstrafik, skärgårdsborna eller tjänstemän bakom skrivbord?

Så här är det, oavsett vad olika "tycka sig kunna-personer" anser.

1. När isen börjar frysa till i hamnarna men fjärdarna är helt öppna så krävs en båt, som kan gå genom den is-sörja som bildas i hamnarna. Till slut så blir isen för tjock och denna trafik måste upphöra, och resp. båtägare måste ta upp sin båt för vintern. (Den trafiken har upphört – ingen lämnar anbud.)

2. Nu blir det dags för svävartrafik, men då måste fjärdarna i stort sett vara isbelagda, om inte så riskerar svävarna vid körning på öppet vatten att få isbildning på "kjolarna" och bli stillastående. I värsta fall med passagerare som fryser ihjäl!

Ombordstigning i Flying Condor

3. I ett sådant läge återstår endast transporter med helikopter, och då blir man sikt- och ljusberoende. Med andra ord kort tid för skärgårdsbor att utträtta sina ärenden.

Transporten går snabbt, men blir kostnadskrävande. Det här alternativet är aktuellt endast när varken båt- eller svävartransporter är möjliga.

I många år har förfallstrafiken koncentrerats till norra skärgården, dvs Hindersön, Degerön, Långön och Storbrändön. Och trafiken har bedrivits fredagar och måndagar. Transporterat skärgårdsbor från öarna till fastlandet morgon och eftermiddag och tvärtom.

I vissa fall har fritidsförvaltningen "fixat" möjligheter att även skärgårdsbor från Junkön, Kunoön, Kallaxön, Halsön, Sandön och kanske någon annan ö fått fastlandsförbindelse vid speciella tillfällen. Helena bör ha en ros för klokt agerande.

Nu gäller nya regler. Mr Ove har i sin konungsliga nåd bestämt följande första förslag...

Förfallstrafiken skall utökas så att norra skärgården trafikeras måndagar och södra skärgården tisdagar.

Svävaren skall gå från och till Hindersöstallarna när det gäller den norra delen, men hur trafiken skall dirigeras på den södra sidan står skrivet i stjärnorna.

I den är bra, Ove har tänkt till. Men alternativet helikopter eller hydrokopter (vanligt i flera skärgårdar) har nog inte behandlats så ingående. Men det kanske kommer. Och möjligheten för skärgårdsborna att göra en helgtur till fastlandet är borta, trodde vi.

Men Ove och Tina har resonerat igenom problemet och kommit fram till en riktigt vettig lösning.

–Vid förhandlingar får man ge och ta och naturligtvis inse att kommunens resurser är begränsade, men att bråka ger ingen lösning. Jag tycker att vi kommit fram till en vettig planering för förfallstrafiken den här hösten, säger Tina Gedeberg. Ove är bra, han lyssnaroch kommer med synpunkter och förslag.

Vi hoppas på politikerna

Trafiken organiseras så att de flesta användarna blir någorlunda nöjda.

Allt är avhängigt den finansiering som kommunen bidrar med. När du läser detta kanske våra politiker har förstått hur trafiken skall läggas upp och då ställer nödvändiga medel till förfogande.

När jag skriver detta har vi i norra skärgården varit isolerade i tre veckor. Nu börjar viss mat och viss medicin tryta. Kanske också tålamodet. Har hört att i södra skärgården har man kunnat ta sig iland, i alla fall från vissa öar.

Skärgårdsborna är ett segt och tåligt släkte, men allt har sin begränsning.

Att man sedan får höra att skärgårdsborna får komma i en gräddfil, att förfallstrafiken är lyxresor, att öborna är bortskämda och liknande gör oss skärgårdsbor ledsna, och på ren svenska förbannade (ursäktat uttrycket).

De som kläcker ur sig sådant ur sina stinkande käftar borde själva få känna hur det känns.

Välkommen ut och upplev isoleringen!

Hubbe Öqvist, skärgårdsbo.